N°. 3757. 18[illegible]

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon Droit.

Dit blad verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden franko p. p. *f* 6.00.
Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan „het Bureau van DE TIJD."

WOENSDAG 14 SEPTEMBER.

Advertentiën van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 13 September.

In haar Memorie van Beantwoording op het Verslag aangaande den Zuiderspoorweg, doet de Regering beloften over den aanleg van het kanaal door Holland op zijn Smalst. Het zou vreemd kunnen schijnen dat een Memorie over den *Zuider*-spoorweg begint met een beschouwing over de toezegging van een *Noorder*-kanaal, ware het niet dat de Regering dat kanaal bezigt om de pil smakelijk te maken, die zij de Hoofdstad met betrekking tot de spoorwegen te slikken wil geven. Die strekking blijkt zoo zonneklaar uit de ter dezer zake gebezigde bewoordingen, dat wij bij de lezing een oogenblik er aan dachten, of, ten einde de doorgraving spoedig te doen plaats hebben, aan de in zulk een blakende gunst staande heeren Bredius, Sypestein c. s., die, door het veranderd plan, koncessionarissen van *vijf* in plaats van *een* groote spoorweg geworden zijn (1), terzelfder tijd ook vergunning verleend zou zijn voor de doorgraving van *Holland op zijn Smalst.* Deze gedachte was niet onnatuurlijk, zoo men in het oog houdt dat de Regering, blijkens haar voordragt, er naar schijnt te streven de groote werken in den lande zooveel mogelijk te monopolizeren in éene hand, en wel in die van de heeren Bredius, Sypestein c. s. Intusschen blijkt het, dat wij ons daarin vergisten, want ziehier hoe de Memorie over den Zuiderspoorweg aanvangt met zich over Holland op zijn Smalst uit te laten:

„Wat de doorgraving van Holland op zijn smalst betreft, is in het belang van den handel van Amsterdam gedaan wil geacht kon worden. Dat onder de verschillende elkander opgevolgd hebbende Kabinetten dat werk niet eerder is uitgevoerd, moet aan omstandigheden worden geweten, waarvan de vermelding hare plaats zal vinden bij gelegenheid dat een wets-ontwerp betreffende de uitvoering van dat werk aan Staten-Generaal zal worden aangeboden.

„Zoolang er nog twijfel bestond, of de gemaakte plannen in hunnen vollen omvang uitvoerbaar waren, mogt de Regering, zelfs in het belang der hoofdstad, niet onberaden groote offers van de schatkist vragen. Daarom heeft zij, alvorens eenig voorstel te doen, nogmaals eene commissie van onderzoek benoemd en (ten blijke dat haar eene spoedige beslissing wenschelijk scheen) aan die commissie opgedragen vóór den 1n Augustus met haar verslag gereed te zijn. Op den bepaalden tijd ingekomen, is het verslag door den druk openbaar gemaakt. Sedert het uitgebragt is, heeft de Regering zich voortdurend met deze gewigtige aangelegenheid bezig gehouden, zoodat daaromtrent eerlang een bepaald voorstel aan de Staten-Generaal zal kunnen worden ingediend.

„Ook omtrent het kanaal door den Hoek van Holland te graven, tot verbetering der gemeenschap van Rotterdam met de zee, is eene commissie van ingenieurs geraadpleegd, wier verslag, gedagteekend 21 Aug. 1858, insgelijks openbaar is gemaakt.

„Nadat dit verslag was uitgebragt, is ook dit werk niet uit het oog verloren. Omtrent de wijze van uitvoering en het doeltreffende der onderneming, gelijk die in het verslag wordt voorgestaan, heeft zich echter nadat het in druk is uitgegeven, verschil van gevoelen opgedaan. Terwijl de geraadpleegde ingenieurs het doeltreffende van het beraamde plan betoogen, zijn deskundigen van de Marine van oordeel, dat het doel zal worden gemist. In eene zaak van gewigt mag met geene overijling worden te werk gegaan, en het te nemen besluit moet afhankelijk blijven van nadere wisseling van denkbeelden, en van overwegingen waartoe het ontstane verschil van gevoelen zoo ruimschoots aanleiding geeft.

„Doch afgescheiden hiervan, en bij de onmogelijkheid om alle *groote* werken in eens te ondernemen, heeft de Regering gemeend aan de doorgraving van Holland op zijn smalst den voorrang te moeten toekennen. Wordt Zuidholland door de rigting bij de concessie voor de zuiderspoorwegen in 's Rijks algemeen belang aangenomen toevallig [*sic*] bevoordeeld, dan is het billijk dat Amsterdam vroeger dan Rotterdam in het genot worde gesteld van den verbeterden waterweg.

„Dat het voornemen, de doorgraving van Holland op zijn smalst zoo spoedig mogelijk tot stand te brengen, ernstig is, blijkt nog uit het beneden in § 9 nader te vermelden feit, dat juist met het oog daarop aan de laatste amortisatiewet niet die snelle uitvoering gegeven is, die anders wenschelijk zou zijn geweest."

Na zulk een teedere en plotselinge belangstelling voor de door haar anders gewoonlijk weinig getelde belangen van Nederlands hoofdstad getoond te hebben, gaat de Regering volgenderwijze voort:

„Nadat dit een en ander is medegedeeld, mag gevraagd worden, of er eenige de minste reden bestaat of bestaan heeft voor het bezigen van de op bladz. 2 van het verslag onderaan, voorkomende uitdrukking: „Er waren leden, die aan *eene misleidende voorspiegeling* der vervulling van eenen, vooral ook door Amsterdam geuiten wensch dachten."

„De Regering acht het verkieslijk zich in haar antwoord te onthouden van het bezigen van soortgelijke uitdrukkingen; zij meent daardoor het gemeen overleg tusschen de Regering en de Vertegenwoordiging te bevorderen."

Ons komt het voor dat het protest tegen soortgelijke uitdrukkingen, en het in herinnering brengen daarvan, allerongelukkigst gekozen is op een oogenblik, dat de Regering aan Amsterdam het [illegible] van een nieuw kanaal voorspiegelt, als een vergoeding voor de [toevallige!] bevoordeeling van Zuid-Holland door de koncessie-Bredius-Sypestein c. s.

Toen de Westersche mogendheden den oorlog met China aanvingen, die door het verdrag van Tien-tsin geëindigd werd, hebben wij meermalen als ons gevoelen te kennen gegeven, dat dergelijke krijgstogten op den duur blijken zouden van geen of weinig gevolg te wezen, wijl de zonen van het Hemelsche rijk verre verheven zijn boven de Europeesche vooroordeelen die, tot voor korten tijd geleden, een gegeven woord, vooral wanneer het plegtig in een bezegelde overeenkomst is nedergelegd, als heilig beschouwen, en het aan den anderen kant niet wel doenlijk is de ontzaggelijke bevolking van dat reusachtige land met geweld zijn wenschen op te dringen. Wat nu weder aan de forten van den Pei-ho geschied is, kan tot staving van dit gevoelen strekken. Den gezanten van Engeland en Frankrijk, benoemd krachtens het onlangs met China gesloten verdrag van Tien-tsin, wordt gewapenderhand den doortogt betwist; en toen zij zich dien met oorlogschepen willen verzekeren, openen de Chineesche sterkten een moorddadig vuur en boren de vaartuigen, door de gezanten afgezonden, in den grond. De eerste belemmering en de daaruit voortvloeijende vijandelijkheden zijn in regelregte wederspraak met de traktaten. Niet onmogelijk zou het wezen dat, volgens de begrippen der Chineesche wijsgeeren omtrent internationaal staatsregt, een Regering, in elk geval, bevoegd is haar rivieren af te sluiten, wanneer het haar behaagt, en dat tegenover deze meening, idee geworden, de plegtigst gesloten verdragen niets vermogen. Wanneer dit zoo is, dan hebben de Chineezen aan den Pei-Ho inderdaad gestreden voor een idee. Nu ontmoeten wij sedert 1o Januarij dikwijls in allerlei bladen de verzekering, dat de tijd voorbij is, waarin verdragen Regeringen of volken verbinden, en groote meer en meer tot bewustzijn komende beginselen daarvoor in de plaats treden. Het is waarschijnlijk dat deze nieuwe uitvinding, even als het buskruid, de boekdrukkunst en de bliksemafleiders, reeds jaren en eeuwen door de Chinezen in praktijk werd gebragt eer wij er aan dachten, en zoo zou het kunnen wezen dat de gebeurtenissen aan den Pei-ho een nieuw bewijs opleverden voor de bewering, dat de Chinezen ons arme Europesche achterblijver, in vele opzigten ver vooruit zijn.

De toestand van den Kerkelijken Staat. (1)

V.

De politiek van 't idee verwerpt het goddelijk idee, om daarvoor eene menschelijke abstractie in de plaats te stellen. — Wie zegt historiesch regt, zegt niet, gelijk sommigen beweren: pure positiviteit, alsof daarmede aan den mensch redelijke terugwerking op den openbaren toestand ontzegd, en in den zich historiesch ontwikkelden staat geen idee, geen uitdrukking van intelligibile waarheid gevonden wierd. God is de Schepper, God is de opperste bestierder der maatschappij, en de mensch is redelijk; hoe dan zou, indien de mensch aan de wetten van God gehoorzaamt, en een geoorloofd gebruik maakt van zijne vrijheid, niet iedere maatschappij eene orde, een idee aanbieden? Dewijl God niet te onttroonen is, en de mensch niet kan ophouden mensch te zijn, moet zelfs iedere maatschappij óf vergaan, óf, hoe dan ook, een idee der waarheid uitdrukken. Geen hooger, magtiger, meer voor den mensch geschikte waarheid, dan de historische, en de oneindige waarheden des Christendoms zelven zijn bij uitstek historiesch. God is mensch, God is, om het zoo uit te drukken, historiesch geworden. Maar ziehier wat in dwaling voert. Dat idee door God in de natuur gelegd, die waarheid der openbaring in de historie is *concreet*, is *levend*, terwijl het *subjectief* idee des menschen *abstract* is. Daardoor treft het laatste den mensch meer, en stelt hij het in zijnen waan boven het idee Gods. Een voorbeeld zal het duidelijk maken. Een wandelaar staat stil op 't zien van een op den grond getrokken vierkant, terwijl hij den schoonen boom daarneven niet opmerkt. Is dat vierkant prachtiger dan de welig groeijende boom? Voorzeker niet, en nog geen geleerde heeft de geheele orde daarvan uitgelegd. Maar dat vierkant is door den menschelijken geest heengegaan, is door abstractie verkregen abstractie, is dien ten gevolge meer onmiddellijk tot hem sprekende waarheid, is eindelijk *de mensch die zich aan den mensch vertoont.* Dat vierkant moge dus den wandelaar meer treffen, het is nogtans bij het idee dat in den boom ligt niet te vergelijken, en Salomon in al zijn *kunstige, doode* pracht, was zoo schoon niet gekleed als de van God geschapen, levende leliën des velds.

Zoo dan meent de mensch wijzer te zijn dan God, en acht zijne abstractie hoogste waarheid. Dien historischen, door God en den vrijen mensch ontwikkelden Staat ziende, erkent hij het daarin heerschend idee niet, omdat het concreet, levend en diep is; maar denkt zich eenen, zoo hij meent, veel schooner Staat, waarin alles abstract geregeld, op registers gesteld en opgeschreven is. 't Is een machiene, waarin de vierkante platen, de ronde raderen, de regte lijnen overal zigtbaar zijn, en het geheel zoo aanéén is verbonden, dat door het trekken aan een enkel koord, alles in beweging wordt gebragt! Voor deze slechts kunstmatige orde staat hij in verrukking, en in plaats van te begrijpen, dat een boomblad schooner geconstitueerd en ordelijker is, dan het doode werktuig, door hem bij uitstek constitutie genoemd, gaat hij in allen ernst aan 't werk, om de maatschappij op die wijze *a priori* te hervormen, loochenende dat God daarvan de Stichter, en alle gezag van God afkomstig is. Behoeven we te zeggen, dat hij God in de natuur miskennende, Hem niet huldigt in zijne openbaring? Daarom ook poogt hij, voor de bovennatuurlijke, slechts door de Kerk en den haar bezielenden Geest, mogelijke eenheid der volken, zekere eenheid van natiën in de plaats te stellen, waarin alle natiën één natie, alle menschen één mensch uitmaken, en ieder geen lidmaat der Kerk, maar wereldburger is. Ja, zoo kunstig moet ten laatste alles worden ingerigt, dat deze aarde een hemel is, alle goederen gemeen zijn, enz. enz.

Dus is het revolutionair idee des tijds, dat, zoo niet in de volheid zijner gevolgen, althans in beginsel overal wordt verkondigd, en onmiskenbaar streeft naar zijne volkomen toepassing. Wat wonder dat de Kerkelijke

---

(1) Zie hier achter de door de Regering voorgeslagen uitbreiding in de koncessie-Bredius-Sypesteyn.

(1) Uit „*de Katholiek.*"

Staat wordt aangevallen en in het grootste gevaar verkeert.

Immers die Staat dient niet alleen aan de onafhankelijke verkondiging en vrije handhaving der door de revolutie bestreden bovennatuurlijke en natuurlijke waarheden, maar is vervolmaking van de zigtbaarheid der Kerk, en, reeds door zijn bestaan alleen, eene openbare, historische prediking dier van de revolutie gehate waarheden of ideën.

Die Staat door 't geloof voortgebragt en gedragen, is een groot historisch feit, 'twelk, gelijk ieder gevolg zijne oorzaak verkondigt, zoo het bestaan der openbaring, het bestaan van 't geloof, en diens overwinning over de wereld blijft prediken, terwijl de revolutie de openbaring loochent en het geloof daaraan poogt te vernietigen.

Die Staat, bij uitstek op het geloof gegrond en die bij uitstek daaraan dient, is *religieuse* staat, en predikt onophoudelijk, dat de godsdienst grondslag is der tijdelijke maatschappij en deze boven haar eigen doel er een hooger heeft in de godsdienst. Maar juist dat wordt van de revolutie ontkend, die, de orde omkeerend, de godsdienst als aan den Staat ondergeschikt beschouwt, en als onvolkomen *idee* beschermt.

Eindelijk die Staat, koninklijk bezit van den Godmensch en zijne Kerk, en welke door den Paus slechts als Stedehouder bestierd wordt, toont en predikt door het openbaar feit van zijn bestaan, dat de tijdelijke orde of maatschappij van Christus gewild en bemind is; en geeft daardoor eene hoogere sanctie aan alle wettige regten, van het regt des eigendoms af, dat ten grondslag ligt aan de maatschappij, tot aan het opperste regt van leven en dood, dat noodig is voor haar behoud en hare volmaking.

Er zijn zelfs Protestanten, die deze historische zigtbaarmaking van ideën, welke door den Kerkelijken Staat geschiedt, genoegzaam opmerken om het behoud van dien staat te wenschen. Mogten zoovele halfrevolutionairen, die niet weten waarheen ze voortgaan, ten minste hunne eigen belangen begrijpen! Want:

Ook de natuurlijke zedelijke waarheden, wetten en regten, behoeven eene bovennatuurlijk-godsdienstige sanctie. Hoedanig moet die sanctie zijn? Eene zoo volkomene als op aarde mogelijk is; want de wereld heeft behoefte aan 't Christendom, en het Christendom is de volkomenheid; alzoo is blootе leer niet genoeg, maar daad, maatschappelijke daad, en wel zich tot historische orde ontwikkelende daad. Die sanctie gaat daarom reeds van den eersten der Pausen uit. Hand. V, waar we de oorzaken en de kiem van den Kerkelijken Staat zien, *leert* Petrus niet alleen, dat er een regt van eigendom bestaat, vs. 4; maar door, in naam der Kerk, bezit te nemen van de voor zijne voeten nedergelegde goederen, toont hij op het krachtigst aan, dat de mensch bezitten mag, en heiligt, sanctioneert hij door het kerkelijk eigendom het regt van eigendom in 't algemeen; en evenzoo door de bedriegerij welke daarbij plaats had te straffen met den dood, toont, heiligt, sanctioneert hij het voor de maatschappij noodige regt van leven en dood. Maar dat was slecht voorbijgaande daad, terwijl het voor de volmaking der wereld noodig was, dat die daad blijvende orde, openbaar maatschappelijk feit wierd. Zij was slechts het *profetiesch begin*; want van toen af groeide het bezit en de tijdelijke magt van Petrus en zijne opvolgers, totdat in den Kerkelijken Staat dat gevorderde openbare, maatschappelijke feit werd verwezenlijkt! Wee der wereld indien het verdwijnt! Want wij aarzelen geen oogenblik te zeggen, *dat wanneer de Paus ophield Vorst te zijn, zelfs het eerste en laatste regt der tijdelijke maatschappij: regt van eigendom en regt van leven en dood weldra zouden beginnen onzeker te worden.*

Na verkregen magtiging des Konings is aan de vroegere koncessionarissen de heeren BREDIUS en VAN SYPESTEIN, vereenigd met mr. WILLIAM SIEWERTZ VAN REESEMA te Rotterdam, koncessie verleend tot het aanleggen en exploiteren van de nagenoemde spoorwegen:

a. van Rotterdam, langs Dordrecht, Breda, Tilburg, Oirschot, Eindhoven, Helmond, Venlo en Roermond, tot Maastricht, aansluitende te Rotterdam aan den Rhijnspoorweg en te Maasrricht aan den Akenschen, aan den Hasseltschen en aan den Luikschen spoorweg;

b. van Arnhem, langs Nijmegen, tot Venlo, aansluitende te Arnhem aan den Rhijnspoorweg en aan den Noorderspoorweg;

c. van Tilburg, langs 's Hertogenbosch en Grave, tot Nijmegen;

d. van Venlo en van Roermond naar de Pruissische grenzen; en

e. van Vlissingen, langs Middelburg, Goes en Bergen op Zoom, naar Rosendaal en Breda.

Door middel van de nu gekoncessioneerde lijnen Arnhem-Nijmegen-Venlo en Nijmegen-'s Hertogenbosch-Tilburg, en de aansluiting dier lijnen aan den Rijnspoorweg en den Noorderspoorweg, zal het noordoostelijk gedeelte des Rijks met het zuidelijk gedeelte, naar het voorkomt, op eene zeer doelmatige wijze zijn verbonden. De afstand tusschen Amsterdam en Maastricht zal in minder tijds kunnen worden afgelegd dan langs de lijn van Maarsbergen naar 's Hertogenbosch. Door de overbrugging van den Rijn en de Waal zal te Nijmegen de aansluiting worden verkregen van den spoorweg, die van Crefeld naar Cleef in die rigting in aanbouw is en waarop van de zijde van Pruissen zoo veel prijs wordt gesteld. Is deze lijn eenmaal tot Nijmegen voltrokken, Amsterdam zal dan weder nader bij den linker Rijnoever zijn gebragt dan het geval zou wezen, indien van de hoofdstad over de lijn Maarsbergen-'s Hertogenbosch derwaarts moest worden gegaan.

Door de gekoncessioneerde lijn van Tilburg over 's Hertogenbosch en Grave tot Nijmegen zal, behalve geheel Noordbrabant, Gelderland en de meer noordelijke provinciën, ook Zeeland worden gebaat, en eene verbinding worden daargesteld waarvoor, na het verleenen der eerste koncessie voor den Zeeuwsch-Limburgschen spoorweg, in April van het jaar 1846 koncessie was verleend; eene koncessie die intusschen, even als zoovele andere, zonder gevolg is gebleven. De aanleg van deze lijn heeft, gelijk hiervoor reeds is gezegd, de gelegenheid geopend om te gemoet te komen aan de bezwaren, door Eindhoven tegen de aangenomen rigting van den weg van Rotterdam naar Maastricht ingebragt, en die gemeente, zonder aan andere belangen te kort te doen, in die lijn op te nemen.

Door de wijziging, in de koncessie met opzigt tot de Zeeuwsche lijn gebragt, zal eindelijk worden voldaan aan de verschillende vertoogen van die zijde tegen de verleende koncessie zoowel bij de Regering als bij de Kamer ontvangen.

De uitbreiding en wijziging van de koncessie op den hiervoor vermelden voet zal echter den Staat op eene aanzienlijke vermeerdering van uitgaven komen te staan.

Het kapitaal voor den aanleg van de beide wegen van Rotterdam naar Maastricht en van Vlissingen tot Breda bedroeg *f* 35,600,000. Het wordt voor de thans gekoncessioneerde wegen berekend *f* 48,600,000 te zullen bedragen. Het bedrag der rentegarantie, dat volgens de koncessie gelijk die op den 22n April dezes jaars was verleend kon klimmen tot een maximum van *f* 1,602,000 's jaars, kan alzoo thans ten gevolge van de genoemde verhooging van kapitaal een jaarlijksch bedrag van *f* 2,187,000 beloopen.

Tot bestrijding van de kosten van aanleg van bruggen en andere buitengewone werken wordt thans aan de koncessionarissen boven de bereids toegekende subsidien verleend een subsidie van zeven millioen gulden voor rivierovertogten in den weg van Arnhem tot Venlo, en van één millioen voor den overtogt van de Maas bij Grave.

Deze lasten echter kunnen uit de baten, welke aan het einde dezes jaars beschikbaar bevonden zullen worden, bestreden worden. De aanbieding der begrooting voor 1860, die zoo kort ophanden is, zal van zelf de eigenaardige gelegenheid opleveren om dit in bijzonderheden en door opgave van cijfers te staven. De Regering meent dan ook, met het oog op het zeer spoedig aanbreken van dat tijdstip, kortheidshalve zich hier van het noemen dier cijfers te mogen onthouden.

Even als elders in de Noordelijke provinciën, zal ook te Harlingen een adres cirkuleren, waarin de begeerte der onderteekenaren naar het tot stand komen van den Noorderspoorweg wordt uitgedrukt.

Het *H. en Effbl.* meldt, dat de Begrooting voor 1860 nog steeds een onderwerp van overweging bij den ministerraad uitmaakt. De Raad van State zou toch een hoogst ongunstig advies hebben uitgebragt over de begrooting van het budget van oorlog, die niet minder dan 4 tonnen gouds hooger zou zijn dan die van het vorige jaar.

Men wil ook weten, dat de minister van Financiën het plan zou koesteren, om het zegel op de dagbladen binnen kort te verminderen of af te schaffen, in verband met de toegezegde herziening van de wet op het zegelregt.

Sedert geruimen tijd ziet men op den IJssel visschers hunne netten uitwerpen, en aan de grootere soorten visch, welke zij vangen, veelal terstond de vrijheid terug geven. De kleine visschen echter worden van de schubben beroofd en daarna over boord geworpen. Naar men verneemt is dit een nieuwe tak van industrie, die nog al produktief moet zijn, daar deze kleine schubben later te voorschijn komen en alsdan gebezigd worden tot paraplui- en rottingknoppen, handvatsels en verdere voorwerpen van verschillenden aard, die oppervlakkig van paarlemoer niet kunnen worden onderscheiden.

Over Marseille is een depêche ontvangen, met tijdingen uit Batavia, loopende tot 25 Julij. Zij behelst niet alleen meer uitvoerige bijzonderheden nopens de handelsbeweging, maar zij bevat ook berigten nopens Banjermassing en Boni, die wij hieronder laten volgen:

Te Matupoera (Banjermassing) hebben de opstandelingen onze troepen aangevallen. De laatsten hebben zich bij deze gelegenheid dapper gedragen, en den aanval met zulk eene kracht afgeslagen, dat de opstandelingen de wijk hebben genomen.

De Sultan heeft afstand van de Regering gedaan en is thans te Batavia.

Voorts hebben de Boegineezen, luidens berigten uit Makasser, in de omstreken van Boni strooptogten gedaan, die echter alleen een gevolg waren van gebrek aan levensmiddelen. Het voorgenomen plan om eene tweede expeditie naar Boni te zenden, zal uitvoering erlangen. Het noodige wordt daarvoor in gereedheid. Men denkt, dat de expeditie tegen de maand September zal vertrekken.

Z. M. heeft benoemd: tot plaatsverv. kantonregters te 's Gravenhage, mr. A. M. van Stipriaan Luiscius en mr. B. L. Rasch; en tot plaatsvervanger van den kantonregter te Voorburg, mr. W. Hoijer.

'S GRAVENHAGE, 13 Sept. Z. M. de Koning is heden middag van HDs. buitenlandsche reis, in deze rezidentie teruggekeerd.

— HH. DD. HH. de Keurvorst en vorstin van Hessen zijn heden van het Groot Stedelijk badhuis te Scheveningen naar Hessen teruggekeerd.

— Naar men verneemt zal het artilleriekamp te Waalsdorp den 25n dezer worden opgebroken.

KAMP BIJ ZEIST, 11 Sept. Heden morgen ten 9 ure waren de troepen op de plaats der godsdienstoefening vereenigd. Het regende, doch eenmaal aangevangen, konden leeraars om den regen niet voegzaam eindigen. Hunne taak evenwel zoo spoedig mogelijk vervuld hebbende, trokken de troepen naar hunne tenten en werd kort daarop door den bevelhebber de groote parade afgekommandeerd.

Vele nieuwsgierigen, herwaarts gekomen, zagen zich teleurgesteld, maar ook velen, die later bleven, vonden eenige vergoeding in het schoone weder, dat volgde, en het vrije genot van familie, vrienden en bekenden op te zoeken, alsmede om zich vrijelijk tusschen straten en tenten naar goedvinden te bewegen.

De telegraaf van heden meldt het volgende:

PARIJS, 14 Sept. De Keizer en de Keizerin zijn Zondag van St.-Saveur vertrokken. Zij bragten den nacht te Tarbes bij den heer Fould door en hebben Maandag de reis naar Biarritz voortgezet.

TOULOUSE, 12 Sept. Heden ten 2¼ ure is de koning der Belgen alhier alhier aangekomen. Hij zal morgen ochtend naar Bordeaux vertrekken, om Woensdag te Biarritz te arriveren.

MARSEILLE, 12 Sept. Tijdingen uit Algerie melden, dat de Marokkaansche kavallerie twee Fransche posten op de grenzen heeft aangevallen. Zij werd echter door de Franschen terug geslagen.

WEENEN, 13 Sept. De *Wiener Zeitung* van heden, verklaart zeer voldaan te zijn over het artikel van den *Moniteur* betreffende midden-Italië. Zoo doet het Fransche regeringsblad de hoop op den vrede stijgen, en verdrijft de bezorgdheid, welke nog door velen gekoesterd werd.

PARMA, 13 Sept. De uitslag der stemming in de nationale vergadering over de aanhechting bij Sardinië is met luid gejuich begroet. Er is eene kommissie van vijf leden benoemd, om aan Koning Viktor Emmanuel de wenschen der vergadering over te brengen. Wijders is besloten tot bevestiging der diktatuur van Farini, tot de afkondiging van het Sardiniesch statuut en tot het bijeenbrengen van een kapitaal tot ondersteuning der Venetiaansche vrijwilligers.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 12 September. In het muzeum van Versailles worden zwart marmeren tafelen geplaatst, welke in gouden letters de namen bevatten der officieren, die gedurende den oorlog in Italië gesneuveld zijn.

— Het is opmerkelijk, dat de *Constitutionnel* en de *Patrie* nog steeds het stilzwijgen over het artikel van den *Moniteur* bewaren.

— Graaf Reiset is uit Italië hier teruggekeerd.

— De *Siècle* stelt aan Oostenrijk, namens de Venetianen, voor, om het Venetiaansche voor klinkende munt of ten minste voor geldige wissels terug te koopen. Het blad wil den Christenen bewijzen, dat zij gemoedelijk stem en handen tot den Almagtigen moeten opheffen, ten einde te verkrijgen dat het Venetiaansche een Piemontesche provincie worde. Ten slotte zegt de *Siècle*:

»Waarom vereenigen zich de beschaafde mogendheden niet om, in plaats van eenvoudig borg te stellen, zooals zij ten aanzien der Grieksche leening hebben gedaan, het Venetiaansche te koopen? Frankrijk, Rusland, Engeland, Pruissen, Nederland, Spanje, Zweden, Denemarken, en de Vereenigde Staten zouden gezamenlijk spoedig eene meer aanzienlijke som hebben bijeenge-

trugt, dan die waarop Oostenrijk zou kunnen rekenen, wanneer het gedurende eene reeks jaren zijne toevlugt tot al de hulpmiddelen van den fiskus nam. Maar spreken wij van Oostenrijk niet, en bepalen wij ons bij de drie hertogdommen, de Romagna en Piëmont, die te dier zake een voorstel hebben gedaan.

„Welk een fraai voorbeeld, dat eener vereeniging van rijken en sterken ten gunste van zwakken!

„Welaan, magtigen der aarde, een goede daad en het Venetiaansche, dat niet gered is geworden, zal gekocht worden."

De *Siècle* beweert, dat zijne Duitsche korrespondenten hem uit alle oorden schrijven, dat die zaak veel kans heeft om aangenomen te worden. Die korrespondenten schijnen de scherts te overdrijven.

ENGELAND.

LONDEN, 11 Sept. Gisteren avond ten 6 ure ontstond er aan boord der *Great Eastern* een noodlottig voorval. In de nabijheid van Hastings heeft namelijk eene verschrikkelijke uitbarsting plaats gehad in den schoorsteen der voorketels, ten gevolge waarvan dertien stokers zoo hevig door den heeten stoom werden getroffen, dat twee hunner op de plaats dood bleven, terwijl vijf anderen zoo zwaar werden gekwetst, dat men aan het behoud van hun leven wanhoopt. Een zesde, die van verbijstering in zee sprong, is verdronken. Het ongeluk heeft overigens aan de machinerie-zelve, buiten het verlies van den schoorsteen, geene schade toegebragt. In den grooten salon en de kajuiten van het benedendek werden groote verwoestingen aangerigt. Geen der passagiers heeft, als door een wonder, eenig letsel ontvangen. Het schip wierp onmiddelijk het anker in het gezigt van Hastings.

Volgens latere berigten was het heden morgen ten vijf ure in het gezigt van St. Catherine, eiland Wight.

— Het goevernement heeft de officieele bevestiging ontvangen van den tegenstand, dien de Engelsche en Fransche ambassadeurs hebben ontmoet op hunne reis naar Peking, en van de nederlaag bij die gelegenheid door de schepen der Westersche mogendheden geleden. De depêche, nu door de bladen medegedeeld, bevat weinig meer dan hetgeen bereids uit partikuliere brieven bekend was geworden. Bij hunne komst aan den Pei-ho vonden de ambassadeurs die rivier versperd. De forten, die vroeger den toegang er van verdedigden, waren hersteld. De ambassadeurs wilden doordringen, maar de tegen de Chinezen gezonden troepen vielen in een hinderlaag en moesten voor een overmagtigen vijand wijken. Van de Engelschen werden 464 man buiten gevecht gesteld; de Franschen verloren, ten gevolge eener omstandigheid, waarvan nog geen verklaring is gegeven, slechts 16 man. De *Times*, die tijdingen mededeelende, eischt dat den Chinezen een voorbeeldige straf wegens hun kwade trouw worde opgelegd.

— De heer Bright heeft op een feestmaal te Huddersfield een redevoering over de militaire organizatie in Engeland gehouden, waarin het volgende voorkomt:

„Ik ben geen militair, bijgevolg kan ik niet met het gezag eens militairs spreken, maar wat ik kan bevestigen is, dat als het Parlement 12 millioen pond voor krijgsuitgaven toelaat, het niet de minste acht geeft hoe die som besteed wordt. 't Is mij ter ooren gekomen, (en duizende ter mijner kennis gekomen feiten, hebben in mij die overtuiging bevestigd) dat, bij het gebruik dier twaalf millioen en het bestier der ontzaggelijke krijgsmiddelen, welke tot het ministerie van oorlog behooren, eigen belang en spekulatiegeest heerschen; 's volksbelang wordt volstrekt niet in het oog gehouden en 't zou u verwonderen, indien ik u zeide, dat ik twee maanden noodig heb gehad om van de dienst een veertienjarigen knaap vrij te maken, die door een werfserjeant geronseld was (verontschuldigt mij dat ik dit woord gebruik). Het zal u waarschijnlijk bekend zijn wat men met de jonge rekruten doet, wanneer men op hen de hand heeft gelegd? Ge hebt in de dagbladen de schandelijke schouwtooneelen der afgrijselijke geeselingen te Woolwich gelezen! Ik zal u die hartverscheurende verhalen onthouden, maar u, de verlichte en eerlijke vertegenwoordigers van Westriding en Yorkshire, vragen, of dergelijke daden met uwe toestemming geschieden. (Kreeten van neen! neen!) Is er onder al de kiezers van Engeland een enkele, die zou veroorloven dat de rug van zijn zoon derwijze gestriemd en verscheurd werd? (Verscheidene stemmen: afschuwelijk!) En om welke reden? wegens eene afwezigheid uit de kazerne! En men verwondert zich na zulke verfoeijelijke tooneelen, dat die arme drommels dezerteeren! Ik vraag u, zijt gij er meê tevreden dat 200,000 uwer landgenooten de slagtoffers eener vernedering worden, die in onteering niet onderdoet voor de behandeling, welke de planter op Kuba zijnen slaven doet ondergaan?

„Spreken wij nu van de Marine: Ik ben geen zeeman, hoewel minstens een even goede als 't gewoonlijk een eerste lord der admiraliteit is. Ge zult u herinneren, dat lord Clarence Paget, in een rede, waarin gezond verstand en eerlijkheid uitblonken, heeft bewezen, dat de aanzienlijke som van 6 à 7000 £ aan het bouwen van schepen was besteed; maar die schepen waren nergens te vinden. Waarom? Immers uithoofde van het voortdurend gemis aan een behoorlijk toezigt over 's lands gelden."

— Uit Bombay wordt gemeld, dat een opstand is uitgebroken onder de Mohammedanen in den Punjaub. Twee regimenten kavallerie zijn van Madras derwaarts getrokken. In Hyderabad waren ook sporen van muiterij aan het licht gekomen.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 12 Sept. De *Wiener Ztg.* bevat het keizerlijk patent van 1 Sept., waardoor de kerkelijke zaken der Protestanten in Hongarije geregeld worden, en dat op eene wijze, welke der Protestantsche Kerk in Hongarije eene zelfstandigheid in hare inwendige aangelegenheden verleent, die zij nergens elders bezit. De Protestanten bezitten in de Kroonlanden beschreven regten. Reeds in de 17e eeuw werden hun die in vredesverdragen gewaarborgd, en in 1791 door Keizer Leopold II tot wet verheven. In het jaar 1791 bekrachtigden de Hongaarsche landsdagwetten dit in het 26e artikel. Reeds toen werd bepaald, dat de Protestanten der belijdenis van Heidelberg en Augsburg in hun kerkwezen eene eind-regeling zouden verkrijgen. Synoden werden gehouden, besluiten gemaakt en den landheeren voorgelegd; maar de bekrachtiging bleef uit. Dit duurde tot na den opstand van 1849, toen generaal Haynau, den staat van beleg ook op kerkelijk gebied uitstrekkende, de regten der Evangelische Kerk ophief. Die regten weder te herstellen, en daaraan eene regeling der kerkzaken in Hongarije toe te voegen, is het doel van het keizerlijk patent.

BERLIJN, 11 Sept. Men schrijft uit St. Petersburg, dat vier groote spoorweglijnen, die van St. Petersburg naar Warschau; van Libau naar Duneborg, Mobilew, Kursk, Chorkow naar Kaffa in de Krim; van Moskau naar Kursk en van Moskau naar Nischnei-Novogorod, in 1861 voltooid zullen zijn, en voor het verkeer worden geopend. Een groot gedeelte van den eerstgenoemden spoorweg is reeds gereed, ter lengte van 257 wersten of 35⅘ geografische mijlen, namelijk van Petersburg tot Pskow, terwijl aan de overige wegen op verscheidene punten te gelijk wordt gearbeid. De gezamenlijke lengte der wegen is 4127 wersten of 550 mijlen. Meer dan 50,000 arbeiders zijn daaraan werkzaam. Behalve deze hoofdwegen zullen nog verscheidene zijtakken aangelegd worden, als van Odessa naar Kiew, van Odessa naar Podolie en Volhynie, van Riga naar Dunaborg en vele anderen.

— Men leest in de *National-Ztg.* het volgende:

„Als gevolg zijner toezegging om met het Venetiaansche in den Italiaanschen Bond te treden, zou Oostenrijk ophouden eene Duitsche mogendheid in Italië te zijn, als beheerscher van het Venetiaansche lid van den Bond worden en, tot dien prijs, als vriend van Frankrijk doorgaan! Dat wil met andere woorden zeggen: Oostenrijk zou zijne stelling in Italië op eene wijze inrigten, dat zij alle waarde verloor: van zijne gevaarlijke maar roemrijke staatkunde, welke zijn invloed in Italië verzekerde, afzien en de hand leenen tot het doel, dat Frankrijk in den oorlog bejaagde. Zijne bereidwilligheid tot dat offer wordt nu in den parijschen *Móniteur* geprezen, en men maakt Oostenrijk een kompliment, wijl het Lombardije ten beste gaf om de vriendschap van Frankrijk te koopen of, om het anders uit te drukken: met eigen handen een einde te maken aan zijne oude rol in Italië.

„In Aug. 1847 schreef prins von Metternich naar Londen: „De Keizer maakt er geenszins aanspraak op eene Italiaansche mogendheid te zijn; het is hem genoeg het hoofd van zijn eigen rijk te wezen; gedeelten van zijn rijk liggen aan gene zijde der Alpen". Dit is de juiste Oostenrijksche opvatting, voor wie, buiten den aardrijkskundigen naam, geen Italië bestaat. Schijnbaar wordt der Oostenrijksche Regering hiervoor iets groots aangeboden, wijl het op de herstelling der hertogen, welke onder de voorwaarden van het verdrag van Villafranca verzekerd was, uitzigt heeft. Werkelijk is het voordeel aan de zijde der Italianen en men belooft aan het Weener kabinet slechts datgene, wat het reeds bezit, en door Frankrijk niet ontnomen kan worden. Oostenrijk zou zich, na den vrede van Villafranca, onder alle omstandigheden veroorloofd hebben, nog voortdurend eene Duitsche mogendheid te zijn, welke eenige deelen haars rijks aan gene zijde der Alpen bezit, 't zij het al of niet in een Italiaanschen bond treedt. Het zoude ook, na de vestiging van den bond, zijne Italiaansche stelling in den ouden Metternichschen geest opgevat en ten nutte gemaakt hebben, en juist in het lidmaatschap nieuwe gelegenheid en regt gezien hebben, zich in de betrekkingen der andere staten van het schiereiland te mengen. Die gelegenheid vervalt, wijl de bond niet tot stand komt en Oostenrijk eene Duitsche mogendheid blijft, en Piëmont noch de hertogdommen zullen dien keer van zaken betreuren. Naar den *Moniteur* te oordeelen, houdt Oostenrijk nu ook weder op de Fransche vriendschap te genieten in welker koesterende stralen het zich ter naauwernood had mogen verheugen; het cement van den liefdeband is weg, Oostenrijk blijft de naar Italiaansche opperheerschappij begeerige mogendheid en Frankrijk noemt zich, in geestdrift, de vriend van Italië."

ITALIE.

ROME, 9 Sept. Er is van niets anders sprake, dan van het onderhoud des H. Vaders met den Franschen gezant. Er is uit gebleken, welke bedoelingen de Fransche regering jegens den Paus heeft: niet alleen zal men niet trachten zijn gezag in de Legatiën te herstellen, maar men verlangt zelfs dat Z. H. daarvan afstand doe. En om een zedelijken dwang op Pius IX uit te oefenen, wordt hij bedreigd met het terugroepen der troepen, die Rome in rust houden.

Het onverwachte voorstel heeft alom eene smartelijke verbazing gewekt, niet slechts bij verknochte Katholieken, maar zelfs bij velen, die anders niet bijzonder gehecht zijn aan den H. Vader. Na de vaak herhaalde, plegtige betuigingen van toewijding aan den H. Stoel, na de vele beloften, om de regten van het Pausdom te zullen doen eerbiedigen, oordeelt men dat voorstel tot koncessiën, welke onmogelijk zijn, het gebruik maken van den moeijelijken toestand om te dreigen, alle ondersteuning te zullen ontnemen en Rome aan de revolutie ten prooi te laten, eene lage handelwijze, welke het Katholieke Frankrijk onwaardig is en de verachting van iederen weldenkende moet opwekken.

Daarom hebben de echte romeinenen in geestdrift gejuicht bij het edele antwoord des Pausen en zijn onwrikbaar besluit om voor geen zedelijken of stoffelijken dwang te zwichten; om, is het noodig, liever op nieuw als balling te zwerven dan aan zijn eed te kort te doen, de revolutie te begunstigen en de hand te leenen tot den lagen roof van het erfgoed der H. Kerk.

De hertog de Grammont zal denkelijk spoedig teruggeroepen worden, wijl zijn verblijf te Rome afhankelijk gemaakt was van den uitslag zijner zending. Men verwacht dat Frankrijk, ten gevolge van het huidige geschil met den H. Stoel, geen gezant meer te Rome zal hebben, maar slechts een eenvoudig zaakgelastigde. Toch is het moeijelijk te gelooven, dat Frankrijk tot zulk eene staking in de betrekkingen met het Romeinsche kabinet zal overgaan.

Tot het vertrek der Fransche troepen is men, na ernstige beraadslaging, overgegaan. Toen de heer de Grammont te Parijs was, werd daar besloten, het bezettingsleger onmiddelijk te doen terugkeeren, indien de H. Vader niet in alle eischen toestemde. Hiervan werd berigt gegeven aan het kabinet van Rome, dat daarop met nadruk den gevaarlijken toestand aantoonde, waarin de Paus dan geplaatst zou zijn. De regering der Tuileriën antwoordde, dat drie maanden haar voldoende toeschenen voor den Kerkelijken Staat, om zich tot eigen bescherming toe te bereiden.

Eene nieuwe dépêche werd naar Parijs gezonden, waarin men de treurige gevolgen deed uitkomen, welke het vertrek der Franschen voor de bewoners der hoofdstad na zich moest slepen. Men sprak er niet over of de Romeinsche regering in drie maanden genoeg krijgsvolk op de been kon brengen, om zich te verdedigen, maar deed slechts opmerken, dat het vertrek der Franschen met het begin van den winter oorzaak zou zijn, dat geen vreemdeling te Rome zou komen vertoeven. De duizende vreemdelingen toch, die den winter te Rome doorbrengen, maken de voornaamste bron van bestaan uit voor alle kooplieden en het drie vierde der inwoners. Vele huisgezinnen zouden dus van het dagelijks brood beroofd worden en Frankrijk zou de sympathyen eener geheele bevolking verbeuren. Een vertrouwd persoon bragt een en ander onder de aandacht van Napoleon III, die daarop besloot zijne soldaten tot na Paschen te doen blijven. Het zal van de gebeurtenissen afhangen, of de terugkeer in Frankrijk vervroegd, dan wel vertraagd zal worden.

De H. Vader is nog niet geheel hersteld, maar hij bevindt zich toch veel beter. Zaturdag en Zondag heeft zich een aanval van koorts voorgedaan, wat zich echter 's Maandags niet herhaalde. Z. H. is nog niet buiten het paleis geweest en heeft ook niet, als naar gewoonte, in de stad kunnen rijden; eenige korte wandelingen in de galerijen en tuinen van het Vatikaan zijn de eenige uitspanning.

De laatste gebeurtenissen hebben den edelen grijzaard diep geschokt; maar zijn vertrouwen in God is onwankelbaar en daaraan ontleent hij de kracht en standvastigheid, welke hem altijd veroorloven zullen het hoofd te bieden aan de moeijelijkheden, welke op zijn pad voorkomen.

Er was onlangs gesproken van eene aanstaande uitgave van twee millioen scudi in staatspapier. Dit berigt is valsch; de Pauselijke Regering denkt er geenszins aan tot dat middel hare toevlugt te nemen. Wel is het door de revolutionnaire overheid der Romagna te baat genomen.

BOLOGNA, 10 September. De revolutionnaire overheid tracht de sporen der wettige regering alom uit te

wisschen. Sedert den 1n September is het pauselijk wapen uit de poststempels verdwenen. De diktator Farini van Modena heeft, te gelijk met het invoeren der Piëmonteesche grondwet, de inlijving van Modena bij Sardinië uitgevaardigd, ofschoon het hem niet onbekend kan zijn, dat hij hierdoor de bepalingen van Villafranca in het aangezigt slaat. Men gelooft echter, dat hij en zijne partij de taktiek beproeven om de toestanden nog meer in te wikkelen en eene geweldadige ontknooping te bewerken. De diktator van Parma zal eene nieuwe gewelddaad plegen tegen de officieren en soldaten, die der hertogin regentes trouw bleven en weigerden in dienst der revolutie te treden; zij zullen geregtelijk vervolgd en als deserteurs behandeld worden.

MILAAN, 7 Sept. Zoo als gemeld is hadden eenige onlusten te Bergamo bij gelegenheid van een godsdienstige plegtigheid plaats. Een ooggetuige verhaalt daarvan nog het volgende:

In al de steden van Lombardije had de geestelijkheid, op uitnoodiging der overheid, zielemissen gedaan voor de Fransch-Sardinische gesneuvelden in den laatsten veldtogt, behalve de stad Bergamo. Eindelijk werd daar toch den 3 September in de kerk van St Bartholomeo eene zoodanige zielemis gecelebreerd in de tegenwoordigheid der burgerlijke en militaire overheden, de nationale garde en een ontelbare menigte door den Bisschop Mgr. Speranza, welke mis begeleid werd door de daartoe opzettelijk vervaardigde muziek van maestro Nini.

Na de dienst, en toen de Bisschop de sakristij was binnen gegaan, beklom een jongeling den kansel en sprak tot het volk of liever, deed ter eere der kampioenen voor Italiën's onafhankelijkheid een lijkrede. De nog in de kerk aanwezige Bisschop sprak ter bestraffing dier onbetamelijke handeling een interdikt uit en beval dat de kerk onmiddelijk zou gesloten worden, waarna hij zich verwijderde. Om de billijke verontwaardiging van den prelaat te regtvaardigen moet gezegd worden, dat de redenaar niet alleen een ligtzinnige daad gepleegd, maar zich ook aan ongehoorzaamheid schuldig had gemaakt, want hij had vooraf verlof gevraagd, 'twelk hem geweigerd was.

Desniettemin bragt het besluit des bisschops bij het gepeupel een groote verbittering te weeg en verscheiden lieden begaven zich tot hem om hem te bewegen den jongeling vergiffenis te schenken en het interdikt in te trekken. Maar Mgr. Speranza was onverzettelijk, en 's avonds werd het H. Sakrament, voorafgegaan door de de nationale garde, en door de geestelijkheid begeleid, processiesgewijze naar de hospitaalkerk overgebragt.

Ten tien ure 's avonds vertoonde zich een hoop volks voor het bisschoppelijk paleis en braakte tegen den Bisschop allerlei bedreigingen uit, waarop dra de ongeoorloofdste daden volgden.

Het hek werd omvergehaald, het plein bestormd en het woedende gepeupel drong de vertrekken van den Bisschop, zelfs zijne slaapkamer binnen.

Gelukkig drongen de burgermeester, de intendant, de prezident van het Geregtshof, die tijdig verwittigd waren, tegelijk met verscheidene officieren der nationale garde de kamer van den prelaat binnen, en van den invloed, dien zij op het volk hadden gebruik makende, beschermden zij met hunne ligchamen den Bisschop en noopten eindelijk, doch niet zonder veel moeite, den volkshoop zich te verwijderen.

Men zegt, dat het volk, alvorens te vertrekken, den Bisschop gedwongen had de driekleurige vlag te kussen; doch dit feit wordt niet genoegzaam bevestigd, om het voor waar te houden.

STADSNIEUWS.

239ste Staats-Loterij. (Prijzen van ƒ 1000 en daarboven.) 5de Klasse, 9de Lijst: No 9430 ƒ 2000, No 4265 en 4465 ieder ƒ 1000.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 13 September.

OVERLEDEN (6 Sept.): W. M. Chasté, geb. Huysman, 51 j

Wisselkoers.

2/m.	Parijs	ƒ 55 7/16	2/m.	Livorno	ƒ 38½
Zigt	„	„ 55 13/16	„	Napels	„ 79
2/m.	Bordeaux	„ 55	3/m.	Petersburg	„ 163
½/m.	„	„ 55½	6/w.	Weenen	„ 93
3/m.	Madrid	„ 238	„	Augsburg	„ 99
„	Cadix	„ 240	„	Frankfort	„ 99¾
„	Sevillië	„ 237	2/m.	Hamburg	„ 35⅛
„	Bilbao	„ 237	Zigt	„	„ 35⅝
„	Lissabon	„ 40⅜	2/m.	Londen	„ 11.65
„	Porto	„ 40¼	Zigt	„	„ 11.70
2/m.	Genua	„ 45¼		Rotterdam	„ ¼

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 12 Sept. België 2½ pc. 55⅞ g; 4½ pc. 97½ g; [illegible] g; Nation. 62⅜; Spanje 1½ pc. 33½ g; 3 pc. 43⅛ g.

PARIJS, 12 Sept. Rente kont. 4½ pc. —.—, in liq. 3 pc. —.—; op tijd 3 pc. 68.30; Credit mobilier 735.—; Fr. Oost. Spoorw. 533.75; Russ. Spoorw.-Aktiën 500; Spanje 1½ pc. 34½; 3 pc. 44⅛; Passive 10½; Cred. Spanje 272.50; Rom. Leening 86.75.

MADRID, 10 Sept. Spanje 3 pc. 44.50; 1½ pc. 34.55.

LONDEN, 12 Sept. Cons. 95¼ a ¾; Braz. 5 pc. —; 3 pc. Mexiko 20⅞ a 21; 4½ pc. Peru —; 3 pc. id. —; 4½ pc. id. doll. bonds —; Grenada uitgest. 4⅞ a 5⅜; id. werkelijke 17⅛ a 17⅜; 5 pc. Venez. 27¼ a ¾; 2¼ pc. id. 14¼ a ¾; 3 pc. Port. 46¼ a 46¾; 3 pc. Spanje 46 a 46½; 1½ pc. id. 34½ a 34¾; Coupons 4⅝ a 4⅞; Passive 11½ a 11; 4½ pc. Russen 98 a 99; 5 pc. id. 111 a 112; 2½ pc. Holland 64 a 65; 4 pc. id. — a —; Illinois Shares 62 a 63; id. 7 pc. Oblig. 78 a 80; Sardinië 85½ a 86½; Ecuador —.

WEENEN, 12 Sept. Met. 5 pc. 73.75; Nat. 78 20; Loten 1854 4 pc. 108.75; Bank-Aktiën 880; Noord-Baan-akt. —.—; Credit Anst. 208.40; O.-Fr. Spoorw.-akt. 259.—; Lomb. Venetiaans. —.—, Nieuwe —.—; Wissel op Londen 3/m. 12.40; Goud 20; Zilver 18¼.

BERLIJN, 12 Sept. Metalliek 5 pc. 57; Nationale 61½, Stiegl. 5de serie 99½; 6de id. 106½; Rusland 5 pc. ——, Pruiss. Staats. 4½ pc. 102½; id. Nieuwe 5 pc. 102¾; Fr. Oost. Spoorw. 139; Credit 80½; Wissel op Londen 3/m. 6 th. 18¾, Parijs —, Hamburg —, Amst. zigt 142, 2/m. 141⅜, Weenen —, Petersburg 97¼.

FRANKFORT, 12 Sept. Metalliek 5 pc. 56¾; Nation. 60⅜, Cred. Akt. 208, Spanje 3 pc. 43, 1½ pc. 34; Bankakt. 883, Wissel op Londen 116½, Weenen 93, Parijs —, Diskonto —.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

Fonds	pCt.	12 SEPT. 4½ u.			gebl.
Amsterdam, Thesaurie	5 pCt.	106⅞	a	107	
Nederl. Bank	4 „	165	„		
Nederl., Werkel. Schuld a	2½ pCt.	64⅝	„	64¾	64¾
Dito Dito	3 „	78	„	78⅛	78⅛
Dito Dito	4 „	98⅝	„	98¾	98¾
Amortis. Syndik.	3½ „	95	„		
Aand. Handel-Maatsch.	„	125½	„	126	
Oost-Ind. Leening	4 „	97⅞	„		
Aand. Holl. Spoorweg			„		
Leening idem	4½ pCt		„		
Aand. Rijn-Spoorweg	4½ „		„		
Maatschappij van Weld.	4 „		„		
België, Cert. Adm. B. bk	2½ „		„		
Dito bij *Rothschild*	2½ „		„		
Frankrijk, Certifikaten	3 „		„		
Spanje, Obligatiën	1½ „	33⅞	„	34 1/16	34
Dito	3 „	45¼	„		
Dito Binnenl.	3 „	42¾	„	43⅛	42 13/16
Amortisable Schuld		10 15/16	„	11¼	11
Bewijzen Coupon		4¾	„		
Crediet Instel. bij *Prost & Co.*			„		
Portugal, Obligatiën	3 pCt.	44⅜	„	44½	44 7/16
Dito 1856	3 „	43	„	43 3/16	43 1/16
Dito Uitgestelde		30½	„		
Rusl. Obl. bij *Hope en Co.*	5 pCt.	104¼	„	104½	
Dito bij idem 1828/1829	5 „	102¼	„		
Cert. bij idem 1831/1833	5 „		„		
Dito bij idem 1840	4 „		„		
Dito bij *Stieglitz*	4 „	83½	„		
Dito Nieuwe	4 „		„		
Dito 5de Serie	5 „	93½	„		
Dito 1855, 6de Serie	5 „	100½	„	100 13/16	100½
Dito adm. te Hamburg	5 „		„		
Dito dito te Londen	5 „		„		
Dito dito dito	4½ „		„		
Inschrijving in Assignat.	6 „		„		
Certifikaten van dito	6 „	64½	„	64 11/16	
Spoorweg Aktiën	5 „		„		
Polen, Aand. 1835, fl. 500	ƒ	155½	„		
Obligatiën	4 pCt.	79 1/16	„	79¼	
Pruissen, Obligatiën	5 „	100½	„		
Aandeelen 1854	3½ „		„		
Oostenrijk, Obl. bij *Goll en C.*	5 „		„		
Dito dito	4 „		„		
Dito Metalliek	5 „	52⅝	„	51¾	53⅛
Dito Rente Amsterdam	5 „	71½	„	73½	71½
Dito Nationale 1854	5 „	57	„	58⅞	57¼
Dito dito	2½ „	28¼	„	28¾	28⅝
Weener Bank-Aktiën	ƒ	812	„	815	
Dito Aand. fl. 250, 1839	„		„		
Dito dito „ 250, 1854	4 pCt.	260	„	267	
Beijeren, Spoorweg Aandeelen			„		
Napels, Cert. bij *Lam. en B.*	5 „		„		
Dito bij *Rothschild*	5 „		„		
Denemarken, Oblig. te Lond.	5 „	99½	„		
Dito	3 „		„		
Braziliën, Geldl. 1824 v. £ 100	5 „	99	„		
Dito 1839 van £ 100	5 „		„		
Dito 1843 „ £ 100	4½ „		„		
Dito 1852	4½ „		„		
Dito 1858	4½ „	91⅜	„	91½	
Sardinië	5 „		„		
Peru, Geldl. 1854	4½ „		„		
Dito te Parijs			„		
Ecuador, Oblig. 1855	1 „	15	„	15¼	
Venezuela, dito 6 pCt thans	3 „	26⅛	„	26⅜	
Dito Uitgestelde	1 „		„		
Grenada, Obligatiën	3½ „	15 5/16	„	15 7/16	
Dito Uitgestelde		4¾	„	4 15/16	
Mexiko dito	3 „	19½	„	19 13/16	
Nrd-Amer., Ph. *Hope en C.*, Lr. A	„		„		
Dito dito „ B	„		„		
Dito bij *Rothschild*	6 pCt.		„		
Amerik. Bank-Aktiën			„		
Illinois Spoorweg-Aandeelen			„		
Dito Oblig. Constr. Bons.	7 pCt.	81¼	„	81½	
Louisiana	5 „				
Griekenl., Obl. Geldl. 1825	5 „				

Handel-Maatschappij, kontant —; dito Leening 1858 4 pCt. —; Russische Spoorweg volgef. 223, 23¾; Hypotheek 4½ pCt. —; Fr. Oost. Spw. Oblig. bij Hope 3 pCt. —; N. Port. 42⅞, 43 1/16, 43; Galv. 55½, 56; 3 pc. Russen 64⅝, ¾.

Op de lagere afkomende koersen van Duitschland verkeerde de markt over het algemeen in een flaauwe stemming. Oostenrijksche werden ruim 2 pc. lager verhandeld en blijven tot die verlaagde koers aangeboden.

Koers van het Geld: Beleening 3 pCt., Prolongatie 2½ pCt., Diskonto 3 pCt.

VOORLOOPIG BERIGT DER BEURS van 13 September tot 3¾ ure.

Nederl. Werkel. Schuld à 2½ pc. 64¾; Aand. Handel-Maatsch. 125, Spanje, Binnenl. 3 pc. 41¾; Rusl. Obl. bij Hope en Co. 5 pc. ——, Cert. bij Stieglitz 1855, 6de serie 5 pc. 100½, Oostenrijk, Met. 5 pc. 52⅛, dito Rente Amst. 5 pc. 70, dito Nationale 1854 5 pc. 56¼, dito 2½ pc. 28¼.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 12 Sept.

Tarwe tot nagenoeg vorige prijzen met iets meer handel: 132 ℔ o. witb. Poolsche ƒ 320; 132 ℔ j. vb. dito ƒ 305; 132 ℔ mindere dito ƒ 285; 129 ℔ ger. dito ƒ 255; 129 ℔ o. Amerik. ƒ 248; 160/2 ℔ j. Bovenl. ƒ 270; 158, 160/2 ℔ n. dito ƒ 255, ƒ 260; 129 ℔ o. Nassau Dietze ƒ 280.

Rogge met goeden handel, Gedroogde iets lager, Ongedr. iets hooger: 118 ℔ Petersburg ƒ 169; 115, 116, 117 ℔ dito ƒ 153, 155, 157; 118 ℔ mindere dito ƒ 157; 126 ℔ Pruissische ƒ 185; 126, 128 ℔ dito ƒ 184, 188; 119 ℔ Archangel ƒ 161.

Garst en Haver zonder handel.

Boekweit onveranderd: 118 ℔ Holsteinsche ƒ 166; 117 ℔ Rostocker ƒ 155.

Koolzaad: Holst. Rubs 50¼ £. *Lijnzaad* flaauw: 109 ℔ ƒ 320. *Raapolie* op 6/w. ƒ 35¼; Vliegend ƒ 34; in Mei ek. ƒ 35¼ a ½; Okt. ƒ 33¾ a 4; Nov. ƒ 34 a ¼; Dec. ƒ 34¼ a ƒ 34½. *Lijnolie* op 6/w. ƒ 34½; Vliegend ƒ 33¼; in Okt. ek. ƒ 33; Nov. ƒ 33; Dec. ƒ 32½. *Hennepolie* op 6/w. ƒ 37½; Vliegend ƒ 36¼.

SCHIEDAM, 12 Sept. Rogge. Verkocht: 144/2 ℔ Archangel ƒ 155 kt.; 145/2 ℔ Stockholmer ƒ 155 a 157; 142/2 ℔ dito ƒ 143 kt. — Moutwijn ƒ 14.75; Jenever ƒ 20,25; Amst. Proef ƒ 21,50 per Ned. vat zonder fust, zonder de belasting. Spoeling ƒ 0,80 per ketel.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 12 Sept. Ludwich, Max, Nantes.
HELVOET, 12 Sept. Admiraal Ver-Huell (st.), Havre.

UITGEZEILD:

TEXEL, 12 Sept. Winters, Philadelphia, Napels. — 13 Sept. Borchers, Schoonverbond, Batavia.

RIVIER-VAART.

Rijnhoogte ARNHEM, 12 Sept. 9 p. 5 duim.
KEULEN, 12 „ 5 vt. 11½ „

Advertentiën.

(1813) Heden overleed, na eene ziekte van weinige dagen en na voorzien te zijn met de HH. Sacramenten der stervenden, mijn Echtgenoot H. T. CREMER, in den ouderdom van 31 jaren, nalatende 3 kinderen.

UTRECHT, den 11 September 1859. Wed. H. T. CREMER, geb. BELVILLE.

Eenige kennisgeving aan vrienden en bekenden zoo binnen als buiten de stad.

(1815) Heden overleed, na voorzien te zijn geweest met de genademiddelen Onzer Moeder der H. Kerk, na een langdurig lijden, in den ouderdom van ruim 44 jaren, mijn geliefde Echtgenoot FREDERICUS JOHANNES STAMMERS, mij nalatende één Kind, te jong om zijn groot verlies te beseffen.

'S GRAVENHAGE, den 11 Sept. 1359. J. F. J. MüNNINGHOFF, Wed. F. J. STAMMERS.

Eenige kennisgeving.

(1814) Een Pastoor vraagt tegen 1o November een **Keukenmeid**, goed kunnende Koken, en als zoodanig gediend hebbende. Voorzien van goede getuigschriften, melde men zich met *franco* brieven onder Letter K. K. bij A. M. VAN DIJK, Boekhandelaar te Delft.

SEMINARIE HAGEVELD
TE VOORHOUT.

Volgens bepaling van Zijne Hoogwaardigheid den Bisschop van Haarlem, zal de inschrijving van nieuwe Studenten op Dingsdag den 20 September plaats hebben, en dit jaar de nieuwe cursus den 3 October geopend worden.

VOORHOUT, 12 Sept. 1859. De Regent van het Seminarie, H. VAN BEEK.

(1816)

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.